

Stage lopen op een ROSA-school

Stages worden gelopen in het PO, het VO, het (V)SO, het mbo en ook het hbo. Er zijn scholen die daarop beleid maken; bij andere hangt de begeleiding volledig af van de docent die dat op zich neemt. In het onderstaande artikel vertelt eerst een schoolopleider in het kort wat de begeleiding inhoudt op een ROSA-school. Daarna deelt een student zijn ervaringen van het lopen van een stage op de zogeheten ROSA-school.

TEKST LARS BOERE (MET EEN INLEIDING VAN DIANA HOEFAKKERS) FOTO HANS DIJKHOFF

Allereerst de vraag... Wat is een ROSA-school? ROSA staat voor Regionale Opleidingsschool Amstelland. Het is een samenwerkingsverband van inmiddels vijftien voortgezet onderwijs scholen in de regio Amsterdam/Amstelland en zes Amsterdamse lerarenopleidingen. De partners zijn samen verantwoordelijk voor het opleiden van leraren in het eerste- en tweedegraadsgebied. ROSA wil studenten een breed scala aan opleidingsmogelijkheden, uitstekende faciliteiten en een uitdagende leeromgeving bieden. Binnen een school die aangesloten is bij de ROSA wordt getracht een leeromgeving te creëren waarbij iedereen leert van elkaar. Hierbij ziet ROSA het leren als een actief proces, dat uitgaat van de lerende en zijn motieven en waarin individueel en sociaal leren verbonden zijn. Ook wil men dat er een koppeling gemaakt wordt tussen opgedane leerervaringen van de student en relevante theorie.

Schoolopleider aan het woord

We hebben op de KSH in relatief korte tijd, ongelooflijk veel stappen gezet in de verdere groei tot de excellente en lerende schoolcultuur. We zijn met het programma 'Frisse start' en na toetreding tot ROSA een plek geworden waar we docenten vanaf dag een van de lerarenopleiding t/m jaar 3 van het starterschap een programma op maat kunnen aanbieden. Een programma met generieke/groepsonderdelen, denk aan intervisie en allerhande themabijeenkomsten, studiegroepbijeenkomsten. Die gingen afgelopen jaar over:

- de KSH
- groepsvorming
- mentoraat

- oudergesprekken
- time management
- leerklimaat
- lesorganisatie
- lesontwerp
- instructie geven
- visie op onderwijs en leren
- persoonlijke kwaliteiten definiëren en doelen formuleren
- activerende didactiek met behulp van de nieuwste apps/sites.

Maar ook de collectieve scholing op bijvoorbeeld het ICALT-observatie-instrument. Aan elk programma hangt een individuele component, door een student te koppelen aan een werkplekbegeleider en een startende docent aan een Begeleider Op School (BOS). Als schoolopleider ben ik aanjager geweest van deze ontwikkelingen op de KSH; het ontwerpen, het realiseren

Aan elk programma hangt een individuele component, door een student te koppelen aan een werkplekbegeleider en een startende docent aan een Begeleider Op School (BOS)

en het borgen van de plannen hebben heel sterk mijn aandacht. Alles staat of valt bij de goede uitvoering door de begeleiders en een gepaste koppeling met ons algehele personeelsbeleid. Dit is een spannende uitdaging en tegelijk een heel vruchtbaar proces. Ik zie studenten, docenten, begeleiders en leidinggevendenden steeds meer tot hun recht komen binnen de school. Het kan niet anders dan dat dit ons onderwijs aan leerlingen ten goede komt. Als schoolopleider ben je zo leraar van leraren, die het leren van leerlingen

direct in eigen praktijk brengen. Een student ziet in directe zin vooral iets van de opleidingsdidactische en agogische vaardigheden van de schoolopleider. Het voorleven, legitimeren en geëxpliciteerd voordoen van leraarsgedrag. Daarnaast beschikt een schoolopleider over organisatorische en beleidsmatige kwaliteiten om de opleidings-/begeleidingsactiviteiten vorm te geven en te borgen in de schoolorganisatie. Mooiste is natuurlijk dat de schoolopleider elke dag weer meer leert dan zijn eigen docenten; een mooiere baan kan ik mij niet bedenken!

Meerdere begeleiders

In de praktijk komt het erop neer dat de student tijdens zijn stage te maken heeft met een werkplekbegeleider, een schoolopleider en een instituutsbegeleider.

De werkplekbegeleider is de persoon met wie de student het meest intensief contact heeft. Dit is de docent die de student ondersteunt bij het uitvoeren van zijn stage. Hij is ook de persoon die de student feedback geeft ten aanzien van zijn lesgeven. De werkplekbegeleider heeft zich vrijwillig aangemeld als studentenbegeleider en is getraind in het begeleiden van studenten. Hij of zij heeft een basiscursus tot werkplekbegeleider gevolgd. Daarnaast zijn er voor de werkplekbegeleiders intervisie-/themabijeenkomsten waarin zij nog verder ondersteund worden in het begeleiden van studenten. Deze ondersteuning kan ook (indien

gewenst) individueel plaatsvinden. De nadruk voor de werkplekbegeleider ligt op het 'zelf laten leren door de student' en niet op het kopiëren van het lesgeefgedrag van de docent. Dit geeft de student veel mogelijkheden. Denk bijvoorbeeld aan het uitproberen van verschillende werkvormen. Er is hierin veel mogelijk zolang de student maar kan onderbouwen waarom hij de betreffende keuzes maakt. Hierin zal de werkbegeleider kritische vragen proberen te stellen. Dit 'sparring' tussen de docent en student is voor beiden een leerzaam proces. Voor de student betekent dit dat hij goed doordachte keuzes moet maken in de voorbereiding van een les. Daarnaast werkt de student aan het ontwikkelen van een eigen visie ten aanzien van het onderwijs. Ook de docent zal blijven leren. Hij krijgt te maken met nieuwe ideeën en de kans is groot dat hij hierdoor niet vastgeroest raakt in zijn eigen visie/werkwijze. Naast de werkplekbegeleider heeft de student ook te maken met een schoolopleider. De schoolopleider organiseert studiegroepbijeenkomsten waaraan elke student verplicht is deel te nemen. Dit zijn bijeenkomsten waarin diverse thema's behandeld worden, met als doel de student te ondersteunen in zijn leerproces en stage. Kies je als stagiair voor een ROSA-school, dan moet je wel open staan voor studiegroepbijeenkomsten en het bespreken van casussen met elkaar. Doordat de studiegroepbijeenkomsten voor alle stagiaires (uit

▼
Overleg over de
uitvoering

verschillende vakgebieden en uit verschillende leerjaren) georganiseerd worden, zijn het zeer uiteenlopende onderwerpen die besproken worden tijdens zo'n bijeenkomst. Er zullen dus ook onderwerpen tussen zitten die voor jou persoonlijk als minder nuttig worden ervaren. Twee voorbeelden van taken van de schoolopleider:

- Schoolopleider vraagt bij mij ook naar hoe ik de begeleiding van de werkplekbegeleider ervaar. En vraagt hierbij wat er gemist wordt in de begeleiding. Zodat dit ook meegenomen kan worden naar de scholingsbijeenkomsten voor de werkplekbegeleiders. De schoolopleider houdt hiermee het overzicht over het gehele proces (van student, van begeleider en van deze combi).
- Schoolopleider heeft in de schoolgroepbijeenkomsten tijd en ruimte om theorie te behandelen, welke vervolgens gekoppeld wordt naar casussen vanuit de praktijk. Iets (het behandelen van deze theorie, bijvoorbeeld de 'denkhoeden van de Bono' of 'ICALT-learning') waar je met de werkplekbegeleider soms niet aan toekomt.

Het snelle contact met medestagiaires vond ik belangrijk voor het ervaringen uitwisselen met 'lotgenoten'. Die lopen waarschijnlijk tegen dezelfde soort problemen aan omdat zij zich in dezelfde situatie bevinden als jij

Daarnaast heeft de schoolopleider gedurende het jaar ook enkele individuele gesprekken met zowel de student als de werkplekbegeleider. De schoolopleider probeert vanuit een helicoterview het leerproces van zowel student als werkplekbegeleider te bewaken.

Tot slot heeft de student te maken met een instituutsbegeleider. Dit is de begeleider vanuit de lerarenopleiding. Deze instituutsbegeleider heeft contact met de werkplekbegeleider en de schoolopleider. Op dit moment gebeurt dit veelal met een tussentijds stagebezoek en een stagebezoek tegen het einde van de stage.

Koppeling theorie-praktijk

De studiegroepbijeenkomsten, die door de schoolopleider georganiseerd worden voor de stagiaires, hebben verschillende thema's. Binnen de bijeenkomsten wordt theorie gekoppeld aan praktijksituaties vanuit de eigen ervaring. Hierin wordt open gesproken over de aanpak van de desbetreffende situaties. Stagiaires leren hier van elkaar onder toezicht van de schoolopleider. Voor beginnende docenten zijn er ook soortgelijke intervisie/themabijeenkomsten. Op deze manier wordt er voorkomen dat een beginnende docent 'het diepe ingegooit wordt zonder zwembandjes'. De zwembandjes worden gevormd door

intervisie/themabijeenkomsten met andere beginnende docenten, maar ook doordat een beginnend docent gekoppeld wordt aan een ervaren docent. Deze ervaren docent begeleidt de beginnende docent in zijn leerproces. Op deze manier is er een doorgaande lijn gecreëerd, waarin de stagiaires en beginnende docenten, in een veilige omgeving, hun eerste stappen zetten binnen hun ontwikkeling tot een excellente docent.

Mijn ervaringen

Ik heb ervaren hoe het is om stage te lopen op een ROSA-school. Tussen de verschillende ROSA-scholen zullen waarschijnlijk verschillen zijn en niet elke stagiair zal het stagelopen op een ROSA-school op dezelfde manier ervaren. Ik wil daarom benadrukken dat de onderstaande ervaringen persoonlijk zijn.

Allereerst heb ik direct vanaf het begin het gevoel gehad dat ik opgenomen werd in de school. Dit onder meer door een welkomstsprek met de schoolopleider, gesprekken met de werkplekbegeleider en het snel in contact komen met medestagiaires. Het snelle contact met medestagiaires vond ik belangrijk voor het ervaringen uitwisselen met 'lotgenoten'. Die lopen waarschijnlijk tegen dezelfde soort problemen aan omdat zij zich in dezelfde situatie bevinden als jij. Dit uitwisselen van ervaringen kan zowel in een informele als in een meer formele setting. Informeel zijn de gesprekjes met een mede-stagiair in de lerarenkamer en formeel zijn voornamelijk de studiegroepbijeenkomsten waarin ook ruimte was voor intervisie.

Bewust omgaan met je eigen leerproces

Een ander positief aspect aan de ROSA-school vond ik dat je heel bewust bezig bent met je eigen leerproces. Door te 'sparren' met de werkplekbegeleider (die een open houding heeft en niet direct oordelend is), door het bespreken van casussen in de schoolgroepbijeenkomsten en door gesprekken met de schoolopleider, ben je continu bezig met je eigen leerproces. Hierdoor is er een grote mate van bewustwording en kun je dus ook gericht werken aan je persoonlijke leerpunten. Door een juiste afstemming tussen jou, je werkplekbegeleider en de schoolopleider, zijn zij beiden heel goed op de hoogte van jouw leerproces en kunnen zij jou daardoor gericht helpen tijdens studiegroepbijeenkomsten en tijdens feedbackmomenten.

Daarnaast denk ik dat het (op deze manier) gestructureerd opleiden van stagiaires, een positief effect heeft op de gehele organisatie. Opleiden in de school versterkt in mijn ogen namelijk het leerklimaat binnen de school. Hierdoor zijn niet alleen de studenten maar ook de docenten bewust en blijvend aan het leren!

Contact

lars.boere@hva.nl

D.Hoefakker@kshcollege.nl

Kernwoorden

begeleiden, stage